

Života jasmem a stínem.

Baronka Suttnerová,
apostolka míru.

Dne 21. června zemřela ve Vídni žena slavená po celém světě pro svůj vásoivý a neúnavný boj proti zbraňům, zbrojení a výlohám a plýtvání a brutálnosti války mezi národy. V tomto dlouhém boji měla málo na své straně kromě vroucího přesvědčení, že válka musí být zadržována a všeobecný mír založen. Její zbraní bylo pero. Se svojí knihou "Die Waffen Nieder" (Odzbrojte) a měsíčníkem téhož jména, který následoval, učinila vše svoji a své jméno známými po celém civilizovaném světě. Podivné historky se vypráví o vlivu této knihy na bojovné velmoce světa, avšak až jsou pravdivé či nikoli, vliv baronky Berty Suttnerové byl pociťován a bude nadále pociťován všude v pozvolna se měnícím veřejném mínění o válce. Ona sama vzrostla z vojenské rodiny, nicméně však nevěděla mnoho o válce a málo si všimla věcí takových až dosáhla středního věku a opustila domov. "New York Times" uveřejňuje následující stručnou životopisnou skizku o ní.

Narozena v 1843, dcera polního maršálka hraběte Františka Kinského, baronka prošla jako redaktorka "Die Waffen Nieder", měsíčního sborníku Mezinárodní mírové kanceláře v Bernu, který pojmenován byl po novelle napsané jí v 1889, a jenž šířil její ideu míru po Německu a Rakousku.

Jako dívka, baronka Suttnerová byla zasnoubena s knížetem Adolfem Wittgensteinem, avšak též byl zabít v bitvě. V 1876 provdala se za barona Gendara von Suttnera, jenž zemřel v 1902. V 1912 baronka Suttnerová strávila šest měsíců ve Spojených Státech, kde proslavila cyklus přednášek v zájmu míru.

Baronka byla kdysi sekretářkou Dr. Alfreda B. Nobela, jenž založil Nobelovu nadaci a jako apoštolka ideje "Bratrství národů" inspirovala práci její k vysázení mírové ceny. Byla členkou poradní komise Carnegieovy mírové nadace.

"Inventář duše", uveřejněný v 1882, byl její první knihou. Po několika letech psala novelly a novely, v nichž mírová propaganda byla pouze nahodilou, avšak uveřejnění knihy "Odzbrojte" v 1890, v které podala obraz hrůzy a utrpení, jež válka přináší příbuzným bojujících a vystavila slávu vítězství jako ohavnost, učinila ji slavnou ihned. V následujícím roce založila rakouskou mírovou společnost, a od té chvíle práce v zájmu arbitrace byla její hlavní činností, a většina jejích spisů byla podřízena tomu cíli. Cestovala po celé Evropě, řídila a organizovala mírové pracovníky. Ve své práci v Bernu a s Dr. Nobelem osvědčila podivuhodnou činnost a celkem vydala více než třicet novel a povídek.

Baronka byla čestnou předsedkyní Mezinárodní mírové kanceláře v Bernu a zůstala činnou po celý svůj život ve věci odzbrojení a mezinárodní dohody; avšak v dosažení cíle, pro něž pracovala, kniha "Odzbrojte" vykonala snad více, než její celá životní práce. Mezi jinými ostatními publikacemi byly "Věk strojů", významný mírový konference v Haagu v 1900; "Martiny Děti", dodatek ku knize "Odzbrojte"; "Dopisy Mrtvému"; "Veliké myšlenky člověčenstva"; a "Románek autorův".

O mnoze její knihy a osobnosti spisovatelky, new-yorský "Evening Post" poznamenává redaktorem:

"Ji, možno očekávat, pomníky budou zbudovány až militarism, který potírala tak vášnivě, bude vyhlazen ze země. Avšak její veliká kniha, "Odzbrojte", bude vždycky jejím nejpravdivějším pomníkem. Zdáli pravdivou jest ta historka, že přečtení knihy pohnulo ruského cara k svolání první mírové konference, nevíme. Jižto však jest, že žádný apel a mír nezískal tolik stoupenců a nevyvolal tak velký vliv ve všech částech světa. Její sobrasení hrůz války otevřelo oči milionů, čím ve skutečnosti jest a má být poštáno za jednu a velkých sil, jež nezáleží na válce, a osvobození světa od vraždění ve velkém, třeba že válka

ly nyní zuřil ve svých nejhroznějších formách, jako nedávno na Balkáně.

Spisovatelka "Odzbrojte" byla čestná a nikoli bez příčiny arovnávána s autorkou "Charrée Strýce Toma". Obě knihy vyvolaly mezinárodní vliv a byly přeloženy do mnohých cizích řečí a dočkaly se nesčetných vydání. Tak opatrný historik, jako Charles Francis Adams, přičítá knize pl. Stoweové zásluhu, že spolu a prohlášením osvobození černochů zamezila uznání konfederálních států britickou vládou — to jest, že zachránila i ni. O padesát roků později skutečné výsledky knihy "Odzbrojte" budou patrnější, nežli dnes. Jest však jeden veliký rozdíl mezi těmito dvěma knihami: pl. Stoweová napsala svoji knihu, když byla žila mezi sečnými otroctví, kdežto baronka Suttnerová psala své vyhlášení barbarství války, aniž byla by sama příšlávou v ní — na rozdíl od Tolstého nádherného díla "Válka a mír". Jež se opíralo o četné osobní zkušenosti krevoprofit. Během Berty Suttnerové dvířel let, bojujána byla v její sousedství rakousko-pruská válka z r. 1866. Zastavila ji chladnou, jak sama doznala ve svých vzpomínkách: "Stydím se napsati tato slova, avšak ona událost nevyvolala u mne žádného dojmů — prázdného". Franko-pruská válka rovněž ji zastavila lhostejnou. Bylo to teprve až když přišla pod vlivy jedné vzácné osobnosti, že oči její se otevřely a duše její zahorela nad nepravostí, které právem nazvala "souhrnem všeho lotrovství".

Touto osobností ovšem byl Alfred Nobel, a podívno, její seznámení s ním bylo výsledkem pouhé náhody. Zodpověděla oznámkou o sekretářku a hospodyně a neměla žádné jiné myšlenky, nežli takto vyvídati si životy. Bylo to teprve později, v domově velikého apoštola míru, kdy pozorovala je

ho práci a přejímala jeho ideje, že začala považovati otázku míru a války jako první důležitosti sobě samé. Nobel tehdy se zaměstnával bádáním, snaže se objeviti nějakou trřaskavinu tak mocnou, aby zneškodnila válku. Objevil dynamit, avšak nedosáhl tím křžného cíle. Mezitím jeho sekretářka stávala se jeho učennicí. Čtenie dále.

Bylo to od něho, že naučila se nenáviděti militarism s celou svojí vášnivou a mononí povahou. Po mnoha letech veliká mírová cena, pro níž její dřívější zaměstnavatel založil nadaci, připadla jí jako vhodná odměna za její vlastní vyvolání, za její schopnost vyhlášení vraždění a spoustu války tak pohutlivé, že většina jejích čtenářů snad dosud myslí, že bylo to o jejím vlastním zárukmu a vřavství, co psala tak podivuhodně. Cena byla tím více vítanou, poněvadž našla jí skoro v nouzi. Vůbec až do posledka byla nucena prací vydělávati si životy. Ona přispívala štědře na velikou věc a trpěla mnoho pro ni. Nenáviť militaristů proti ní nezšla mezi, zvláště v její vlastní zemi. Když byla posledně ve Spojených Státech, na počátku balkánských rozrůsek, její pošta byla plna jásavých a urážlivých dopisů a poštovních lístků od důstojníků v rakouské armádě, jásavých, poněvadž tušili blízké rozpoutání se války a tupešeli jí, poněvadž s jejích hlediska, její cíl v životě byl směřovati člověčenstvo a nikoli povznášeti je. Na štěstí pro ni a štěstí jejího národa, Rakousko uniklo hrůzám války, ale zaplatilo těžce hospodářsky za rozpřívání života a majetku a zničení obchodu v blízkých státech.

Z mnohých stránek tohoto vzácného života žádná nezdá se nám tak významnou, jako že osoba, která byla tak mocnou v rozehvěření čtomeho světa, že stala se jednou z nejprůběžnějších své doby, byla z pohledu, jež trpí nejvíce válkou, někdy obyčejně odprá se mu hlasu ve vedení téže neb zachování míru. A pak, baronka Suttnerová nebyla geniem; nebyla v ní žádná vrozená, všecko převyšující dyektivnost vyjadřiti se a své ná-

LADY MARLBOROUGH.

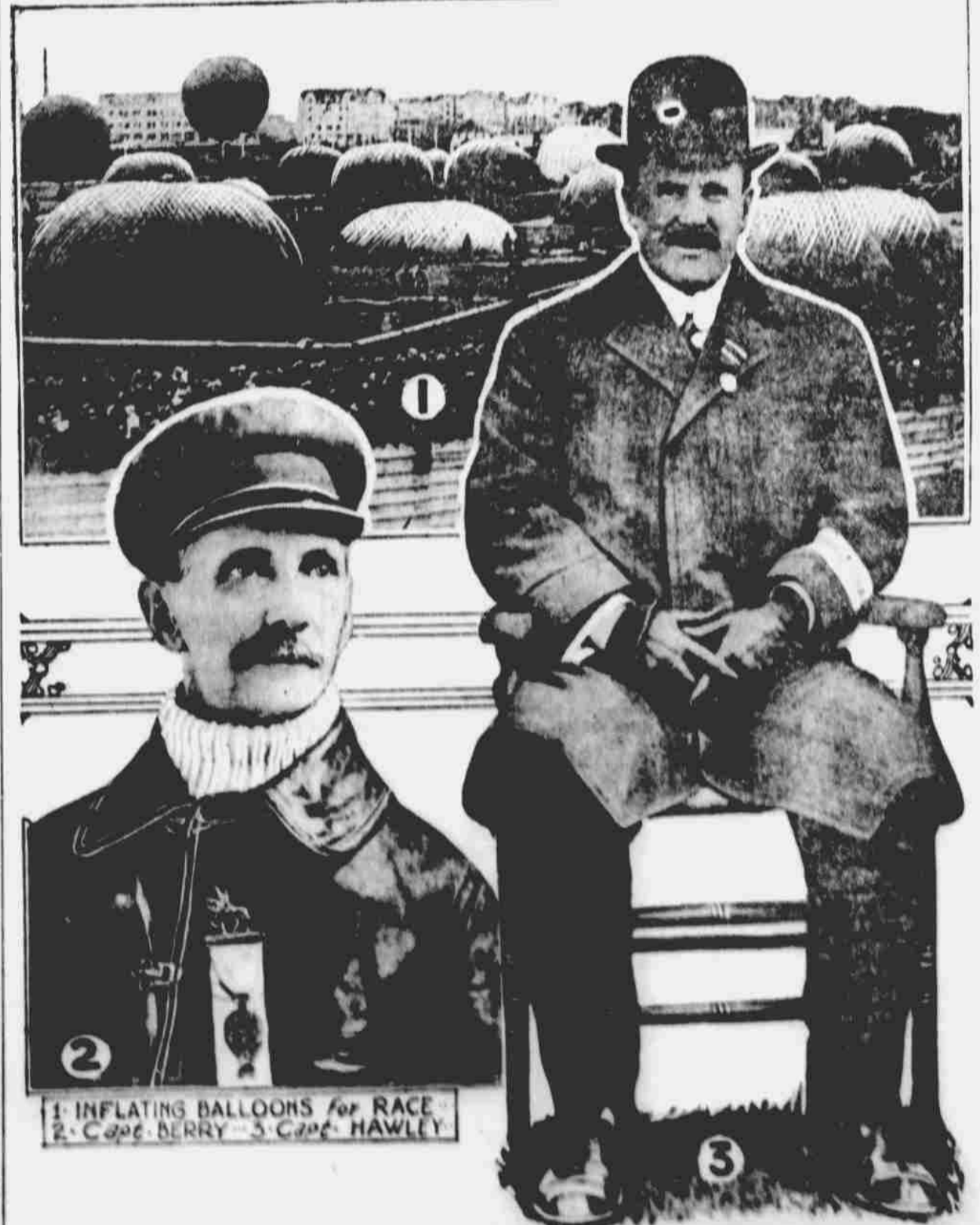

Nejposlednější fotografie vévodkyně meškající přítomně návštěvou ve Spoj. Státech.

hledy o tom, co stalo se evangeliem jejího života. Byla to spíše její železná vůle a odhodlání rozehvěti svět, které musíme obdivovati. Bez prostředků neb pověstí jako spisovatelka, mlčivě bez autority neb osobní zkušenosti, dovedla si najíti cestu k srdcím lidí. Je to všecko podivuhodný příklad, co za jedním cílem jdoucí osobou oddanou veliké věci může dokázati. Kdyby jenom několik tisíc takových, jako ona, věnovalo se a tímže nadšením věci míru, oš dále bychom byli. Při rozemě, baronka rychle ztratila zájem v pouhém nacionalismu a začala vystihovati internacionální jako pravý cíl osvíceného věku. Byl to smysl pro přibuzenství všech národů, který dik toval slova smid v posledním o sobním dopise přátelům v této zemi.

"Jednou úřechou jest to ne du si vydati, jak důrazně a jak statečně Američané protestují proti válce; i když již započala. Doufám, že prostřednictvím jihoamerických republik začne mírová právidelná válka mezi Státy a Mexikem. Pro mírové pracovníky Evropy byla by to hrozná rána, kdyby vítězové Nového Světa upadli ve zločiny a poklesky Starého."

NÁRODNÍ BALLONOVÉ ZÁVODY BUDILY POZORNOST CELÉ ZEMĚ.

1. INFLATING BALLOONS for RACE - 2. Capt. BERRY - 3. Capt. HAWLEY

Značný zájem vyvolal byl o národní ballonové závody, jež konány byly minulou sobotu, kdy osm ballonů vyletelo ze St. Louisu. V neděli do večera došly zprávy o všech kromě jednoho, San Francisco 1915, a nejdále doletěl Good Year, který se susedl k zemi blize Constand, Ky. 320 mil od St. Louisu. Co tato píseme, není známo, co se stalo s ballonem San Francisco 1915 a sladí vykonat nějakou dalekou pouť vzduchem, avšak rekord sotva bude překonán. V r. 1910 Allan R. Hawley doletěl ze St. Louisu do Lake Tschotogama, Quebec, vzdálenost to 1,172,90 mil. Vřkové rekordy dosáhl C. B. Harmon, jenž zůstal ve vzduchu osmačtyřicet hodin a dvacetisest minut. V závodech v r. 1912 vyhrál první cenu kapitán John Berry ze St. Louisu, jeden z nejstarších vzlučoplavců v Americe, jenž se podílel i na závodech letouních. Během své pohutlivé kariéry zážil několik nehod, nejvážnější a nich v Lake Nipissing v Kanadě 14. července 1909, kdy spadl s výškou 2,000 stop. Také kapitán Hawley sůstastil se letních závodů.

NEBRASKA — POZORUHODNÝ STÁT.

Nebraska se svými 49,000,000 akřů pozemků, které Omaha slouží jako metropole, jest srdcem a hrobité a úrodné vnitřní zemědělské říše, ležící mezi řekou Mississippi, Skalnatými horami, Kanadou a zářivem Mexickým. Z této rozlohy Nebrasky 29,000,000 akřů má takové sloužení půdy, jaké nejlépe se hodí pro zemědělské účely. Nebraska je nejdůležitější částí této obrovité vnitřní zemědělské říše, která je neúrodnější krajinou své velikosti na světě. Zde rodí se sedm desetin potravin, jež exportuje americký národ. Zde rodí se tři pětiny bavlny a ovoce mírného pásma, vyrábí čtyři pětiny masných produktů, devět desetin řepného cukru a polovina třtinového cukru.

Nebraska se svou obdivuhodně úrodnou půdou značným dílem přispívá k této produkci. Všechny zdroje Nebrasky nebyly však dosud objeveny. Stát tento nalézá se teprve ve svých počátcích a jeho možnosti vývoje jsou pozoruhodné. Nebraská půda je ojedincou mezi ostatními půdami světa. Největší část Nebrasky, skoro 40,000 čtverečních mil, má zvláštní nános, jenž je neuzoruhodnější půdou na světě, velice produktivní a pro tom snadno obdělávanou. At jakýkoliv je původ této půdy, at přinesena byla větrem anebo přívalem vod, toliko je jisto, že není obdivuhodnější půdy nikde jinde. Často její hloubka dosahuje 500 stop; průměrná hloubka je 300 stop. Od shora do ní je plna elementů, které podporují rostlinný vzrost, a nemůže být lepší půdy pro farmáře.

Snad jediné světu znamenitému uzpůsobení pro zemědělství děkuje stát Nebraska za svůj neobyčejně rychlý vývoj. Jest v letech sedmdesátých byl tu "divoký západ", namnoze ještě přerý, řídek osazená statečnými pionýry, stále připravenými k zápisu s Indiány anebo loupeživými hlochy, kteří sem přehli z jiných států. První úrody nebyly valné. Ale když země dokonale byla připravena a obdělána, dala úrodu dobrou. Kdo nenechal se zastrašiti prvými nezdarý a na pozemcích vytrval, ten na konce dostatečně odměněn byl za útrapy zařité.

Pro osazování Nebrasky otevřena byla jako území dne 30. května roku 1854. Tehdy ovšem rozuměla se Nebraskou daleko větší rozloha než v přítomné době. Patřily k Nebrascce obě Dakoty, Colorado, Idaho a části států jiných. Nyní měří Nebraska 76,825 čtverečních mil a z toho dobrých 70 procent nalézá se pod pluhem. Dle nejposlednějšího odhadu Nebraska má kolem půl druhého milionu obyvatel, z kteréhožto počtu kolem 80,000 je Čechů.

Nebraska je nejčestějším státem v Unii, ježto její procento českého obyvatelstva je nejvyšší. Krajané naši zaměstnávají se hlavně farmarstvím a patří mezi nejúspěšnější rolníky na západě. Němčene i jako obchodníci jsou úspěšní a také v jiných zaměstnáních pracují se zdarem. V Nebrascce nalézá se celá řada vesel českých městeček. Nejvíce Čechů usazeno je v Douglas, Sali ne, Colfax, Saunders a Butler o kreslech.

Nebraska je jedním z vřdých států v pasmu kukurmicím a má četné přednosti. Je první v hodnotě hovězího dobytka, první v průměrné úrodě pšenice po akřu, druhým v průměrném majetku na farmách dle hlavy, druhým v ceně úrody pšenice dle hlavy, druhým v hodnotě vřpového dobytka, čtvrtým v úrodě žita, pátým v úrodě ovsa a má nejvíce bankovních vkladů průměrně na jednoho obyvatele ze všech států Unie.

Nebraska je velkým mlékařským státem. Je k tomu velmi dobře uzpůsobena. Západní část státu nalézá se 4,500 stop nad hladinou mořskou, kdežto při hranicích vřchodních, při řece Missouri, je krajina asi 1,000 stop nad hladinou mořskou. Tři říční systémy protínají stát po celé jeho délce a ve skutečnosti žádný jiný stát nemá takovou zásobu vod. Za posledních rok produkce v mlékařském oboru počítaje v to mládo, usazená a mléko, měla cenu \$29,458,884.

Nebraska známa je dále pro

své pokročilé dobytkaření, drůbžnictví a ovočářství. Je opravdu velkým a pozoruhodným státem v každém ohledu. Má velké přírodní bohatství — neobyčejnou úrodnost půdy. A této skutečnosti děkuje za svůj rychlý přerod z pustin, kde prohnáli se Indiáni, ve velký úrodný kraj s četnými a kvetoucími městy a městečky a prosperujícími farmáři, obchodníky a řemeslníky. Nebraska má před sebou velkou budoucnost. Udrží si jistě i v budoucnosti svoje významné místo mezi ostatními státy a tak vždy náležeti bude k nejpozoruhodnějším v celé Unii.

AMERICKÝ CESTOVATEL BURTON HOLMES O ČECHÁCH.

Pan Burton Holmes odejel se svojí chotí po "Imperatoru" do Evropy, kde delší čas věnuje svému pobytu v Čechách, na Moravě a na Slovensku. Cesta tato jistě nezůstane pro nás bez významu, neboť pan Holmes dovedl si získati zájem americké veřejnosti pro své přednášky jako málo kdo jiný z amerických cestovatelů, a sám mimo to jest nadán jenným smyslem pro národní nuance i vyřtřbeným vkusem, jakož i nepopíratelnou inteligencí, což vše mu umožňuje blystrý postřeh, přesnou informaci i delikátní styl, jimž dovede poslušněce upoutati.

V Čechách byl, procestoval je a poznal z vlastního názoru poměry naší staré vlasti, kde — jsou hostem Národní Rady — byl doprovázen p. Szalatnayem.

Poznal i Moravu, tuto zemi živého temperamentu a barvy, která dovede vždy získati si nelčený obdiv cizince. Tato země zláka-la opět i pana Holmesa, který právě se oženil, nemá, jak sám řekl, nic zajímavého, co by své okolí ukázal, než Prahu — a moravský venkov.

V umělecky vypraveném svém bytí v New Yorku, kde téžké hedvábné přehozy japonské co do umělecké hodnoty jsou doplňovány nekonečnou řadou drobnostíek svérázného uměleckého průmyslu snad z celého světa, přijal p. Burton Holmes redaktora "Slovansko-Americké Korrespondence".

Bohaté a těžké hedvábné vyšívání japonské, jež rozloženo jest po pokojích rozsáhlého apartmentu, zavdalo pochopitelně v první řadě látku k hovoru o Japonsku, jehož upřímným obdivovatelem p. Holmes jest.

Leč záhy přesunula se řeč na dojmů tohoto inteligentního znalce kraje a lidí — na Čechy a Moravu, ježž četné obrázky má rozloženy po svém pracovním stole. "Věřte, že byl jsem přímo nadšen — dotvrzoval p. Holmes — omou pestrostí a přece harmonií barev krojových, s nimiž jsem se setkal zvlášt u vašeho malíře, pana Úprky."

"Myslím, že Morava jest pro ty své kroje i pro povahu svého lidu nejzajímavější zemí celé Evropy, pochopitelně mimo Rusko."

"Obávám se však, že příliv cizinců, který, jak mi bylo sděleno, rok od roku stoupá, poněkud toto ozvlášti kazí i u Vás, jako předtím v jiných zemích. Není možno tomuto proudu zabrániti, avšak snad by bylo možno alespoň působiti k zruření oněch důsledků, které tento proud právě na půvabnost zvyků a krojů v jednotlivých místech má."

"Prahu upřímně obdivuji pro její svéráz a malebnost. Paříž je město světové, kam tisíce a tisíce cizinců spěchá. Má mnohé cenné přednosti, ale jest městem mezinárodním."

"Pokrok nezáleží v tom, jak které město dovede napodobiti města jiná, nýbrž já sledávám pokrok v tom, jak to které město dovede se samo vyvíjeti ve smyslu svých tradic a svého vlastního ducha."

"Váš venkov je mi obzvláště milý. Řáz každého z mých, kudy jsem projel, byl pro mne zajímavý. Ve Francii i ale v Americe jsou města si podobna jak vesce vesce. U Vás shledal jsem v každém městě vždy něco samostatného svérázného, co musí každého cizince upoutati."

"Těším se, kterak na své cestě z Budapešti zastavím se v Čechách i na Moravě, a zajedu letos i na Slovensko. Mnoho jsem již o Slovansku slyšel — a dychtím je poznati blíže."

Stov. Amer. Kor.